

سۇئال

بۈگۈنكى كۈندە ئامېرىكا پۇل پاخاللىقى سەۋەبىدىن ئىقتىسادى داۋالغۇشنى ئۆتكۈزدى، داداممۇ خىزمەتتە قىيىنچىلىققا دۇچ كېلىۋاتىدۇ، بۇ ئىش قانچىلىك داۋاملىشىدۇ بۇنى بىلمەيمىز، ئۇلار ئاتامغا خىزمەتتىن چېكىنىشكە ئاگاھلاندۇرۇش بەردى، ئائىلىدە پەقەت ئاتاملا خىزمەت قىلاتتى، مەن بىر دۇئا ئۆگۈنۈپ: ئىشلىرىمىزنىڭ ئاسان بولىشى، ئىقتىسادىمىزنىڭ ياخشى بولىشىنى تىلەپ دۇئا قىلىشنى ياخشى كۆردۈم، توردىن ئىزدىنىپ بىر دۇئانى تاپقان بولساممۇ ئۇنىڭ سەھىھ ئىكەنلىكىدىن شەكىلىنىپ قالدىم، چۈنكى ئۇ دۇئانى بىر كىشى بىر ئولتۇرغاندا 12000 (ئون ئىككى مىڭ قېتىم) ئوقۇشى تەلەپ قىلىنىدىكەن، سىلەرنىڭ ياردەم قىلىشىڭلارنى ئۈمىت قىلىمەن؟، ئاللاھ تائالا سىلەرگە ياخشى مۇكاپات بەرسۇن.

تەپسىلى جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە ئۇلارغا ئەگەشكەن كىشىلەرگە ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن. بىرىنچى: ئاللاھ تائالادىن ئىشلىرىڭىزغا ئاسانلىق بېرىشىنى، ئاتىڭىزغا ياردەم بېرىشىنى، سىلەرگە بەرىكەتلىك، ھالال، رىزىق ئاتا قىلىشىنى سورايمىز.

سەھىھ ھەدىستە: غەم-قايغۇنى يوق قىلىدىغان، قىيىنچىلىقنى ئاسانلاشتۇرىدىغان ۋە قەرزىدىن قۇتۇلۇپ، بىھاجەتلىك ھاسىل بولۇش ئۈچۈن ئوقۇلىدىغان بايان قىلىنغان، ئۇ دۇئالاردىن:

1- ئابدۇللاھ بىن مەسئۇد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ھەدىس بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ھەر قانداق بىر كىشىگە غەم، قايغۇ يەتكەندە: ئى ئاللاھ! مەن سېنىڭ بەندەڭنىڭ ئوغلى، دېدىڭنىڭ ئوغلى، كوكۇلام سېنىڭ قولۇڭدا، ماڭا قىلغان ھۆكۈم ئىجرا بولغۇچىدۇر، بەلگىلىمەڭ ئادىلدۇر، سېنىڭ بارلىق ئېسىملىرىڭ بىلەن، ئۇنىڭ بىلەن ئۆزۈڭنى ئاتىغان، خەلقىڭدىن بىر كىشىگە بىلدۈرگەن، كىتابىڭدا نازىل قىلغان ياكى سەن يېنىڭدىكى غەيبى ئىلىمدە تاللىغان ئىسمىڭ بىلەن سورايمەنكى: قۇرئان كەرىمنى دىلىمنىڭ باھارى، كۆڭلۈمنىڭ نۇرى، بىئاراملىقىمنى يوق قىلغۇچى، غەملىرىمنى كەتكۈزگۈچى قىلغىن» دەپ دۇئا قىلسا، ئاللاھ تائالا ئۇ كىشىنىڭ غەم-قايغۇلىرىنى كەتكۈزۈۋېتىدۇ، قىيىنچىلىقتىن چىقىش يولى قېلىپ بېرىدۇ دېگەندە، ساھابىلاردىن بىرى: ئى ئاللاھنىڭ روسۇلى! بۇ دۇئانى باشقىلارغا تەلىم بېرىمىزمۇ؟ دەپ سورىغاندا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ئەلۋەتتە، بۇنى ئاڭلىغان كىشىلەر باشقىلارغا تەلىم بېرىشى كېرەك» دېدى. [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى 3712-ھەدىس. شەيخ ئەلبانى سەھىھ دەپ، " تەرغىب ۋە تەرھىبىنىڭ سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمىدا 1822 -

كەلتۈرگەن.]

2- ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ھەدىس بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىزگە ياتىدىغان جايدا كەلگەندە مۇنداق دۇئا قىلىشىمىزنى بۇيرىغان: «ئى يەتتە قات ئاسمان، زېمىن ۋە بۈيۈك ئەرشنىڭ رەببى بولغان ئاللاھ!، بىزنىڭ ۋە بارلىق شەيئەلەرنىڭ رەببى، دانلارنى، ئۇرۇقلارنى پەيدا قىلغۇچى، تەۋرات، ئىنجىل ۋە پۇرئاننى نازىل قىلغۇچى ئاللاھ!، سىلى كوكۇلىسىدىن تۇتۇپ تۇرغان بارلىق ھايۋانلارنىڭ يامانلىقىدىن سىلگە سېغىنىپ سىلە بىلەن پاناھ تىلەيمەن، سىلە ھەممىدىن ئىلگىرى سىلدىن ئىلگىرى ھېچ نەرسە يوق، سىلە ھەممىدىن كېيىن سىلدىن كېيىن ھېچ نەرسە يوق، سىلە ھەممىدىن ئېنىق- ئاشكارا، ئۈستۈن سىلدىن ئۈستۈن ھېچ نەرسە يوق، سىلە ھەممىدىن يوشۇرۇن سىلدىن يوشۇرۇن ھېچ نەرسە يوق، بىزنىڭ قەرزىمىزنى ئادا قىلىشقا ياردەم بەرسىلە، بىزنى كەمبەغەللىكتىن بىھاجەت قىلسىلا».

3- ئەلى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىستە، ئەلى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ توختام قىلىشقان قۇلى ئۇنىڭ يېنىغا كېلىپ: مەن قىلىشقان توختامنى ئادا قىلىشتىن ئاجىز كەلدىم، ماڭا ياردەم قىلغىن دەيدۇ، ئەلى رەھىيەللاھۇ ئەنھۇ ئۇ كىشىگە: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ماڭا تەلىم بەرگەن بىر قانچە سۆزلەر بار، مەن ساڭا ئۇنى تەلىم بېرىمۇ؟ ئەگەر ئۇنى ئوقۇساڭ، سېنىڭ ئوھۇد تىغىدەك قەرزىڭ بولسىمۇ ئاللاھ ئۇنى سەندىن ئادا قىلىدۇ؟ دەپ، ئۇ كىشىگە: «ئى ئاللاھ! مېنى ھارام نەرسىلىرىڭدىن يىراق قىلىپ، ھالال نەرسىلىرىڭ بىلەن كۇپايەلەندۈرگىن، مېنى ئۆز پەزىلىڭ بىلەن باشقىلاردىن بىھاجەت قىلغىن» دېگىن. [تىرمىزى رىۋايىتى 3563- ھەدىس. شەيخ ئەلبانى ھەسەن دەپ، تىرمىزىنىڭ سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمىدا كەلتۈرگەن].

4- ئەنەس بىن مالىك رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ھەدىس بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇئاز رەزىيەللاھۇ ئەنھۇغا مۇنداق دېگەن: «ساڭا بىر دۇئانى ئۈگۈتۈپ قويايمۇ؟، ئەگەر سەن ئۇ دۇئانى قىلساڭ، ئاللاھ تائالا سېنىڭ ئۈستۈڭدە ئوھۇد تىغىدەك زور قەرز بولسىمۇ ئادا قىلىدۇ؟، ئى مۇئاز: ئى پادىشاھلارنىڭ پادىشاھى ئاللاھ! سەن پادىشاھلىقنى خالىغان كىشىگە بېرىسەن، پادىشاھلىقنى خالىغان كىشىدىن تارتىۋالسىن، خالىغان كىشىنى ئەزىز قىلسەن، خالىغان كىشىنى خار قىلسەن، ياخشىلىق سېنىڭ قولۇڭدا، سەن ھەممە نەرسىگە قادىر، سەن دۇنيا-ئاخىرەتنىڭ شەپقەت قىلغۇچىسى ۋە مېھرىبانلىق قىلغۇچىسىدۇرسەن، دۇنيا-ئاخىرەتنىڭ رەھىم-شەپقىتىنى خالىغان كىشىگە بېرىسەن، خالىغان كىشىدىن چەكلەپ قويسەن، سەندىن باشقىلارنىڭ رەھىم قىلىشىدىن بىھاجەت قىلىدىغان رەھىمىتىڭ بىلەن ماڭا رەھمەت قىلغىن دېگىن». تەبرانى "مۇجەم سەغىر" دە كەلتۈرگەن. شەيخ ئەلبانى ھەسەن دەپ، "تەرغىب ۋە تەرھىبىنىڭ سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمى 1821 - نومۇرلۇق ھەدىستە كەلتۈرگەن.

5- رىزىقنى ھاسىل قىلىشتا ئەڭ ئۈنۈملۈك بولغان ۋاسىتىلەردىن بىرى ئىستىغپارنى كۆپ ئېيتىش، بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا** تەرجىمىسى: «ئۇلارغا ئېيتتىم: پەرۋەردىگارىڭلاردىن مەغپىرەت تىلەڭلار، ئۇ ھەقىقەتەن مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئۇ سىلەرگە مول يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرىدۇ، سىلەرنىڭ ماللىرىڭلارنى ۋە ئوغۇللىرىڭلارنى كۆپەيتىپ بېرىدۇ.

سىلەرگە باغلارنى، ئۆستەڭلارنى ئاتا قىلىدۇ». [سۈرە نۇھ- 10-12 ئايەتلەر].

ئىككىنچى: مۇشۇ دۇئالاردىن بىر دۇئانى مۇئەييەن سان بىلەن بېكىتىپ ئوقۇش بولسا يېڭىدىن ئوتتۇرىغا چىققان بىدئەتتۇر.

"دائىمىي كومىتېت پەتىۋاسىدا" مۇنداق كەلگەن: "زىكىر ۋە ئىبادەتتىكى ئەسلى قائىدە دەلىلگە توختىلىدۇ، ئاللاھ تائالاغا ئاللاھ يولغا قويغان بەلگىلىمە بويۇنچە ئىبادەت قىلىنىدۇ، ئىبادەتنىڭ مۇتلەقلىرى، ۋاقتى بېكىتىلگەنلىرى، قانداق ئادا قىلىشنىڭ ھالەتلىرى، سانىنىڭ بېكىتىلىشىمۇ شەرتى دەلىلگە كۆرە بولىدۇ، شۇنىڭدەك، ئاللاھ تائالا يولغا قويغان زىكىرلەر، دۇئالار ۋە مەلۇم ۋاقىت، ساناق، ئورۇن ياكى ھالەتكە ئالاقىدار بولماي مۇتلەق بولغان ئىبادەتلەردە بىز مەلۇم ھالەتنى، ۋاقىتنى، ياكى ساننى لازىم تۇتىشىمىز توغرا بولمايدۇ، بەلكى كەلگىنى بويۇنچە مۇتلەق ئىبادەت قىلىمىز، ئاغزاكى دەلىللەر بىلەن ئىسپاتلانغان ياكى ئەمەلىي دەلىل ئۇنى مەلۇم ۋاقىتقا ياكى سانغا ياكى ئورۇنغا ياكى ھالەتكە بېكىتكەن بولسا، ئۇنىڭ بىلەن ئاللاھ تائالاغا شەرىئەتتە ئىسپاتلانغان بويۇنچە ئىبادەت قىلىمىز." پەتىۋادا: شەيخ ئابدۇلئەزىز بىن باز، شەيخ ئابدۇرەززاك ئەپپىيى، شەيخ ئابدۇللاھ غۇدەييەن، شەيخ ئابدۇللاھ قەئۇد قاتارلىقلار .

[ئىسلام تەتقىقات ژۇرنىلى 21/53 ، ۋە "ئىسلام پەتىۋالىرى- 4 " توم- 178 بەت].

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.